

Energie-efficiëntieprofiel: Nederland

October 2008

Trends in energie-efficiëntie

Totaalbeeld

De gemiddelde energie-efficiëntie bij eindgebruikers is in de periode van 1990 tot 2006 met 17% verbeterd. Tussen 1990 en 1995 was het besparingstempo slechts 0,6% per jaar. Het tempo versnelde tussen 1995 en 2000 tot een gemiddelde van 1,6% en was gedurende deze jaren hoger dan het EU-27-gemiddelde. Sinds het jaar 2000 liggen de ontwikkelingen zeer dicht bij het EU-27-gemiddelde van 1,1% per jaar. Na 1990 zijn de grootste verbeteringen gerealiseerd bij de huishoudens- en industriële productiesector, terwijl de transportsector daar aanzienlijk bij achterblijft.

Industrie

De vooruitgang in energie-efficiëntie tussen 1990 en 2006 in de productie-industrie was bijna 21%. Na 1993, het eerste jaar van de Meerjarenafspraken over energiebesparing, was de verbetering meer dan 1,5% per jaar. De chemische sector, die verantwoordelijk is voor de helft van het energiegebruik door de industrie in Nederland, heeft sinds 1990 de energie-efficiëntie verbeterd met 25%. De energie-efficiëntie van de staalindustrie is stabiel gebleven tussen 1993 en 2001, maar is sinds 2001 aan het verbeteren. De energie-efficiëntie in de papierindustrie is afgenomen tot 1997, maar de gemiddelde verbetering van de efficiëntie sinds 1990 bedroeg 9%.

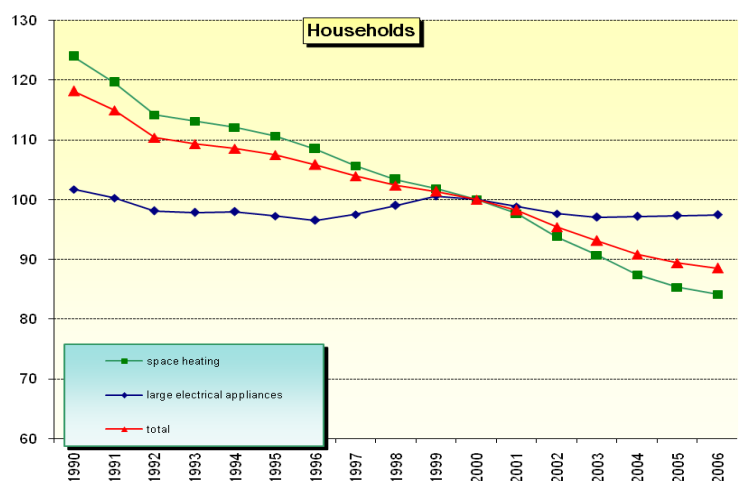
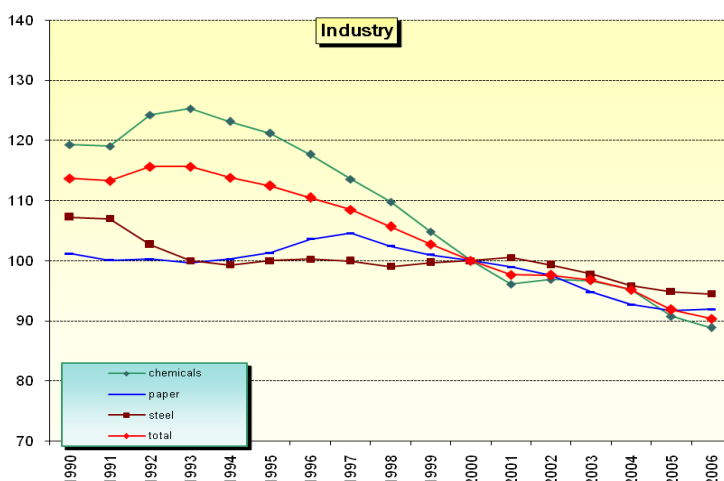
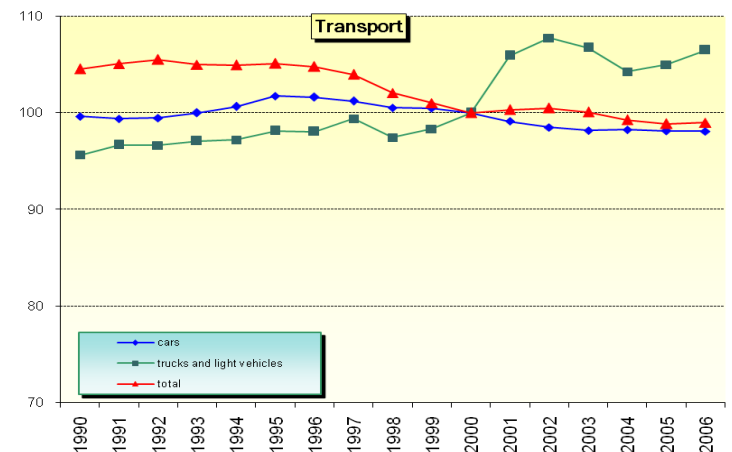
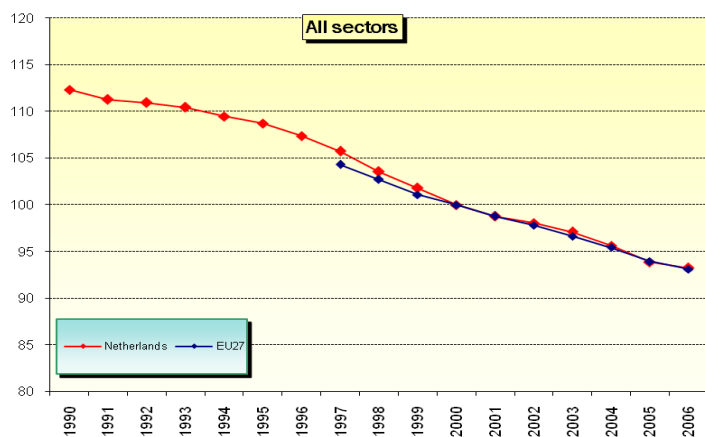
Huishoudens

Huishoudens hebben hun energie-efficiëntie verbeterd met meer dan 25% in de periode van 1990-2006. Vooruitgang was er vooral bij verwarming, met een verbetering van 32%. Het specifieke gebruik voor bepaalde toepassingsgebieden van elektriciteit (grote elektrische apparaten) varieerde aanzienlijk door de elkaar tegenwerkende effecten van verbeterde efficiëntie en hogere penetratie; dit resulteerde in een netto verbetering van zo'n 4%.

Transport

In de transportsector zijn geen grote efficiëntieverbeteringen te zien, behalve tussen 1996 en 2000. In 2006 waren auto's 1,6% efficiënter dan in 1990. De efficiëntie van het goederen-transport nam met meer dan 12% af tussen 1990 en 2002. Dit komt doordat relatief meer goederen werden vervoerd in bestelauto's, die minder efficiënt zijn. Er is sprake van een lichte verbetering in recentere jaren, maar in 2006 was het verbruik nog steeds 11% hoger dan in 1990. Het aandeel van luchttransport is toegenomen van 17% naar 24% van het totale energieverbruik in de transportsector. Doordat deze sector 27% efficiënter is geworden is de energie-intensiteit in de transportsector afgenomen met 5% sinds 1990, ondanks de teleurstellende trends bij auto's en vrachtwagens en bestelauto's.

Energy efficiency index, base 100=2000

Beleidsmaatregelen energie-efficiëntie

Instituten en werkprogramma's

In het in 2007 geïntroduceerde werkprogramma Schoon en Zuinig stelt de Nederlandse regering ambitieuze doelen voor vermindering van de uitstoot van broeikasgassen (-30%), het aandeel hernieuwbaar in de energiemix (20%), en verbetering van de energie-efficiëntie in 2020 (toenemend tot 2,0% per jaar) (De volledige tekst van dit programma kan hier worden gedownload: <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=2706&sp=2&dn=7421>).

Het werkprogramma kan worden gezien als een intensivering van het bestaande beleid, dat wordt gekarakteriseerd door een integrale aanpak. Sectoroverstijgende maatregelen zoals energiebelasting, de energie-investeringsaftrek en het Europese emissiehandelssysteem vormen een algemene basis voor het bevorderen van energie-efficiëntie. Met partijen uit de industrie, diensten, grote transportbedrijven en belangrijke spelers in de huishoudens-sector zijn vrijwillige sectorale en sub-sectorale convenanten gesloten. Deze convenanten beogen een voortgaande verbetering van de efficiëntie. Er gelden energie-efficiëntiestandaarden voor de meeste sectoren die een ondergrens aan de efficiëntie stellen. Innoveerders en voorlopers worden (financieel) ondersteund.

Industrie

Sinds 1992 zijn meerjarenafspraken (MJA's) over energie-efficiëntie overeengekomen met energie-intensieve industriële bedrijven. In 1998 werden afspraken gemaakt met minder energie-intensieve bedrijven. Bedrijven zijn verplicht om alle passende besparingsmaatregelen met een terugbetaaltijd van maximaal vijf jaar toe te passen en om energiemanagementsystemen te implementeren.

Sinds 2000 worden MJA's vervangen door benchmark-convenanten voor energie-intensieve bedrijven, waarin ze toezeggen dezelfde efficiëntie te zullen behalen als de meest efficiënte bedrijven in de wereld.

Huishoudens en Diensten

Sinds 1995 omvat het Bouwbesluit minimumeisen voor nieuwe gebouwen. Die eisen zijn gebaseerd op standaardmethoden voor de berekening van een Energie-Prestatie-Coëfficiënt (EPC) die is gerelateerd aan de grootte van het gebouw. De eisen zijn meerdere keren aangescherpt, wat bijvoorbeeld geleid heeft tot een toename van de energie-efficiëntie van nieuwe gebouwen van meer dan 50% sinds 1995.

In het kader van het werkprogramma Meer met Minder heeft de overheid convenanten getekend met belangrijke partijen in de Nederlandse woningmarkt, energie en bouw om het energieverbruik van bestaande woningen te verminderen met 100 PJ in 2020. Het verminderen van barrières voor eigenaars van gebouwen moet hen stimuleren om te investeren in energiebesparende maatregelen, die moeten leiden tot het opknappen van 200.000 woningen per jaar. Het werkprogramma gebruikt de recentelijk geïntroduceerde energieprestatiecertificaten voor gebouwen (een resultaat van de EPBD-richtlijn) om het besparingspotentieel te bepalen en de voortgang te monitoren.

Het energielabel voor apparaten werd geïntroduceerd in 1996, en werd aanvankelijk gecombineerd met een nationale subsidieregeling. Dit heeft geleid tot een zeer hoog marktaandeel voor apparaten met een A-label.

Transport

Om efficiëntere auto's en zuinig rijden te stimuleren heeft de regering een combinatie van financiële beleidsmaatregelen geïntroduceerd.

- Onder andere de belasting op brandstoffen zorgt ervoor dat Nederlandse brandstofprijzen tot de hoogste in Europa behoren.
- De motorrijtuigenbelasting (MRB) en de belasting van personenauto's en motorrijtuigen voor particulieren (BPM) zijn maatregelen om de belasting op autobezit te verhogen. De tarieven zijn gedifferentieerd op basis van CO₂-emissies om de verkoop van energie-efficiënte auto's te stimuleren.
- Er is een belastingaftrek voor de meest efficiënte leaseauto's.

Meerdere van de genoemde belastingmaatregelen gebruiken energielabels voor auto's als criterium.

De campagne "Het Nieuwe Rijden" (over energiebewust autorijden) ging in 2000 van start. Initiatieven zijn ontplooid op de volgende gebieden: rijlessen, rijstijltrainingen, gebruik van energiebesparende apparatuur in de auto, verbetering van de bandenspanning en energielabels voor auto's.

Er lopen meerdere programma's die gericht zijn op energie-efficiëntie in het goederentransport. Meerjarenafspraken met grote transportondernemingen in combinatie met subsidies voor innovatie zijn in gang gezet.

Voorbeeldmaatregelen energie-efficiëntie

Sectoren	Naam van de maatregel	Sinds	Energie * (PJ)	CO ₂ * (kt)
Algemeen	Energie-Investerings-Aftrek (EIA)	1997	199.8 ^a	11183
Gebouwen	Energie-Prestatie-Norm (EPN)	1995	4.5 ^b	240
Gebouwen	Meer met Minder werkprogramma	2008	50-100 ^c	
Huishoudens	Energielabels voor apparaten	1996	3.5 ^d	600
Diensten	Meerjarenafspraken (ziekenhuizen, landbouw etc.)	1993	-	-
Industrie	Milieu-ActiePlan	1990	170.0 ^b	3800
Industrie	Meerjarenafspraken 2	1998	11.8 ^e	5.140
Transport	Meerjarenafpraak met wegtransport	1994	2.7 ^b	195
Transport	EnergieBesparing In Transport (EBIT)	2000	54.0 ^f	5300
Transport	Campagne "Het Nieuwe Rijden"	2000	-	1250 ^f

^a Gerealiseerd tot 2006

^b Gerealiseerd tot 2000

^c Ex-ante 2020

^e Gerealiseerd tussen 2001 en 2006

^d Gerealiseerd tot 2000 (gecombineerd effect met reguliere energiebelasting)

^f Ex-ante 2010

Source: MURE data base

